NATURVÄRDESINVENTERING

Inför vindkraftsetablering vid Östavall i Ånge kommun

PRODUCERAT AV ECOGAIN 2020-11-13

Om dokumentet

Granskningsversion 2020-11-13

Ecogain AB på uppdrag av Nordex Sverige AB.

Naturvärdesinventering inför vindkraftsetablering vid Östavall i Ånge kommun

Uppdraget har utförts under perioden mars till november 2020.

Följande personer har medverkat i inventeringen:

Sofia Lundman - Projektledning, inventering, bedömningar och rapport. Ekolog med bred erfarenhet av naturvärdesbedömningar och artutredningar samt särskild kompetens inom GIS-analyser.

Albin Enetjärn - Inventering, bedömningar och rapport. Geovetare med gedigen erfarenhet av naturinventeringar och särskilt god kunskap om fåglar.

Malin Löfgren - Inventering och bedömningar. Biolog med bred kunskap om naturmiljöer.

Lisa Sandberg - Inventering och bedömningar. Ekolog med bred erfarenhet av fältinventeringar, framförallt i skog.

Sofia Lund - Kvalitetsgranskning. Biolog och senior konsult med expertis inom naturvärde och artskydd.

Samtliga är verksamma vid Ecogain AB.

Omslagsbild: Varglav på talltorraka ute på Storflon.

För bakgrundskartor i rapporten gäller © Lantmäteriet, öppna data.

INNEHÅLL

INLEDNING 4

Om projektet 4
Syfte med naturvärdesinventeringen 4
Metodik 6

NATURMILJÖER OCH NATURVÄRDE 8

Översiktlig beskrivning 8
Skogsmark 9
Jordbruksmark 12
Sjöar och vattendrag 12
Naturvärde 14
Landskapsobjekt 16

ARTER 20

Fridlysta arter 20
Andra naturvårdsintressanta arter 23

SAMLAD BEDÖMNING 26

REFERENSER 28

Litteratur 28
Övrig geografisk information 28

BILAGA 1: NATURVÄRDESOBJEKT 30

INLEDNING

Kapitlet ger en introduktion till projektet och syftet med naturvärdesinventeringen. Den använda metoden för naturvärdesinventering beskrivs också.

Om projektet

Nordex Sverige projekterar för en vindkraftsanläggning vid Östavall i Ånge kommun, Västernorrlands län. Området ligger cirka 10 kilometer sydost om Ånge tätort (se karta i figur 1).

Som en del i den miljökonsekvensbeskrivning som ska ligga till grund för tillståndsprövningen av anläggningen har en naturvärdesinventering utförts i det drygt 1 400 hektar stora projektområdet. Resultat av fältbesök och annan kunskapssammanställning presenteras i denna rapport.

Syfte med naturvärdesinventeringen

Syftet med naturvärdesinventeringen är att tillhandahålla ett underlag för planering och utformning av den planerade vindkraftsanläggningen vid Östavall. I inventeringen ingår att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa.

NATURVÄRDE

Med naturvärde avses i den här rapporten betydelse för biologisk mångfald.

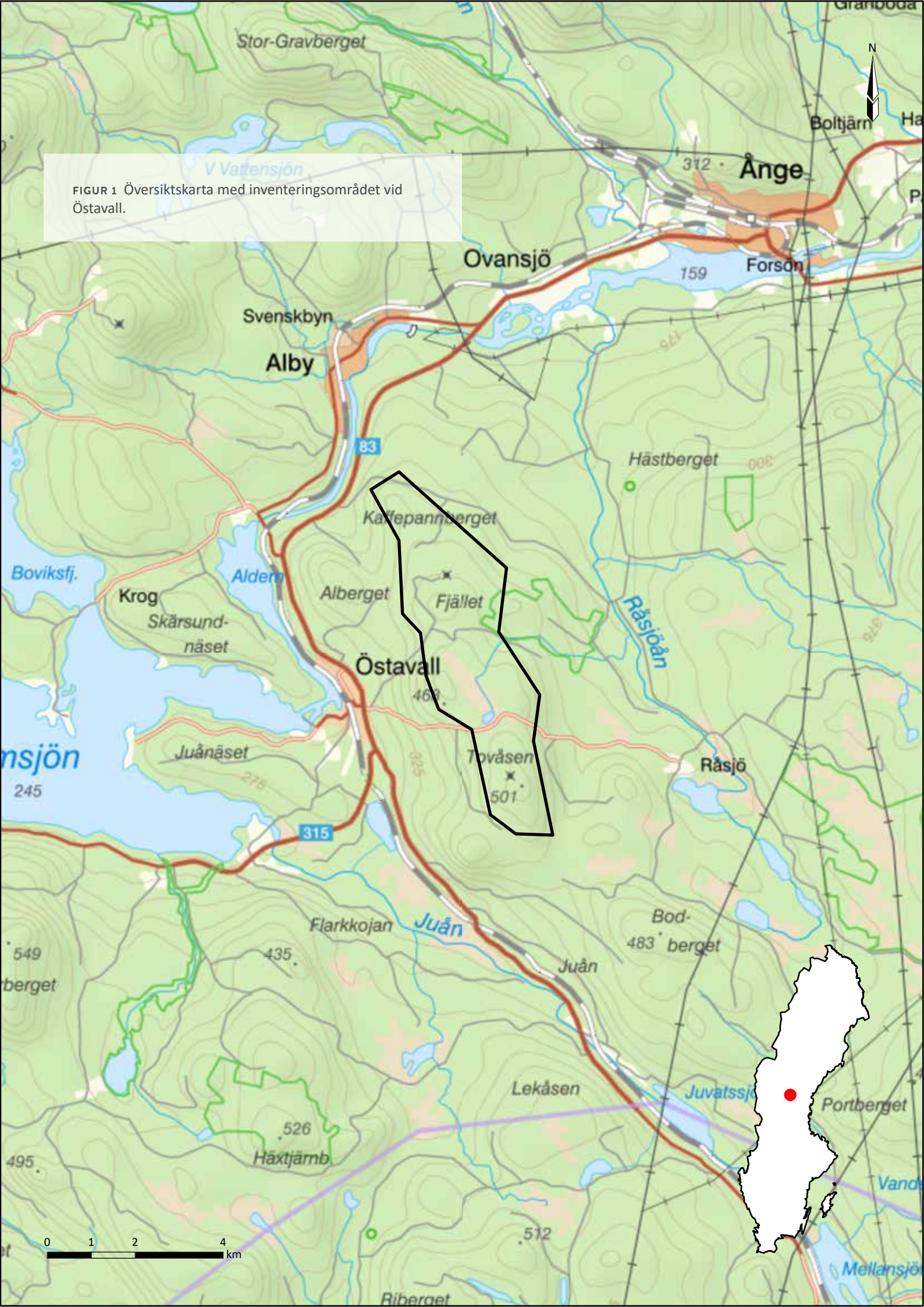

FIGUR 1 Översiktskarta med inventeringsområdet vid Östavall.

Metodik

Naturvärdesinventeringen har gjorts enligt svensk standard SS 199000:2014 (SIS Swedish Standard Institute 2014a-b) med ambitionsnivån *NVI på fältnivå medel*. Det innebär att naturvärdesobjekt ned till en storlek av 0,1 hektar har eftersökts och kartlagts i fält. Naturvärdesinventeringen omfattar samliga naturmiljöer i inventeringsområdet. Undersökningar under ytan i vattenmiljöer har dock inte ingått i uppdraget.

Naturvärdet har bedömts i tre naturvärdesklasser (1, 2 och 3):

- Naturvärdesklass 1 Högsta naturvärde – störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- Naturvärdesklass 2 Högt naturvärde – stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- Naturvärdesklass 3 Påtagligt naturvärde – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

Naturvärdesbedömningarna grundar sig på slutsatser från fältbesök och annan tillgänglig kunskap om inventeringsområdet. Området besöktes i fält under perioden 6-17 juli 2020.

Kunskap om området har bland annat inhämtats från tidigare naturinventering i området (Vectura 2010), ArtDatabanken (2020), Artportalen (2020), Jordbruksverket (2020), Länsstyrelsen Västernorrland (2020c-d), Skogsstyrelsen (2020a-d, 2017) och Naturvårdsverket (2020a-c, 2017a-b). Historiska ortofoton (Lantmäteriet 2020) har också använts som stöd vid fältinventering och naturvärdesbedömning.

Naturvärdet har bedömts utifrån bedömningsgrunderna art och biotop. Vid bedömning av artvärde har även skyddsklassade arter (arter som enligt ArtDatabankens riktlinjer bör hanteras med sekretess) använts, dessa redovisas dock inte i respektive objektsbeskrivning.

I naturvärdesbedömningen ingår att bedöma om naturmiljön i respektive objekt utgör Natura 2000-naturtyp. Det är endast ett sätt att beskriva naturmiljön och dess kvalitet och innebär inte att det är ett skyddat område. Bedömningarna av Natura 2000-naturtyp har genomförts med stöd av Naturvårdsverkets vägledningar för de naturtyper och arter som ingår i EU:s två naturvårdsdirektiv och som förekommer i Sverige. För en översiktlig beskriv-

ning av dessa naturtyper och ingående karaktärs- och typiska arter hänvisas till Naturvårdsverket (2020, 1997).

I denna naturvärdesinventering har även så kallade landskapsobjekt avgränsats. Landskapsobjekt är områden där landskapets positiva betydelse för biologisk mångfald är större eller av annan karaktär än de ingående delarna var för sig, till exempel genom att de ger förutsättningar för naturvårdsarter som är knutna till ett landskap med en kombination av olika naturtyper. Landskapsobjekten har inte naturvärdesbedömts.

Samtliga fynd av naturvårdsarter har rapporterats till Artportalen.

NATURMILJÖER OCH NATURVÄRDE

I detta kapitel ges en översiktlig beskrivning av inventeringsområdets naturmiljöer och naturvärde. Naturvärdesobjekt redovisas i detalj i bilaga 1.

Översiktlig beskrivning

Inventeringsområdet är drygt 14 km^2 (1418 hektar) stort och ligger i Ånge kommun, Västernorrlands län. Det är avlångt och utsträckt cirka 9 kilometer i riktning nord-nordväst till syd-sydost och cirka 2 kilometer brett. Utformningen och orienteringen följer den lokala topografin på så vis att hela inventeringsområdet är beläget på en relativt högländ höjdrygg, med den högsta punkten Tovåsen, 501 meter över havet, i den södra delen. Den lägre terrängen kring Holmsjön i väster och Råsjöåns dalgång i öster mäter cirka 250 meter över havet. Avståndet till centrala Ånge är 10 kilometer från inventeringsområdets norra ände. Höjdskillnaden är således påtaglig men topografin i området är överlag mjuk med flacka höjder och mjuka böljande sluttningar.

Den mindre orten Östavall är belägen knappt 2 kilometer väster om de centrala delarna av inventeringsområdet. Från Östavall utgår en mindre grusväg mot gårdarna i Råsjö som ligger 7 kilometer längre österut. Vägen korsar inventeringsområdet i öst-västlig riktning. Därtill förekommer ett antal skogsbilvägar spridda i området, främst i den norra halvan.

En klar majoritet av området utgörs av skogsmark, i första hand gran-, tall- eller barrblandskog. Skogen är i de flesta fall hårt brukad produktionsskog i ett ungt eller intermediärt successionsstadium. Hyggen är till exempel vanligt förekommande. På några platser finns dock äldre och mindre hårt brukad skog kvar. Utöver skogen finns även betydande våtmarksytor, en mindre andel öppet vatten samt en bergtäkt i norr. Den enda bebyggelsen i inventeringsområdet är en mindre klubbstuga som ligger uppe på Tovåsen. Stugan tillhör en snöskoterklubb.

Skogsmark

I stort sett hela inventeringsområdets skogsmiljöer utgörs av produktionsskog och merparten är bolagsskog som ägs av SCA Skog (figur 2). Dessa skogsbestånd karaktäriseras av att nästan genomgående vara planterade och likåldriga. Nyupptagna hyggen (yngre än tio år) är vanliga, inte minst i de centrala och norra delarna av inventeringsområdet. Uppvuxen skog i dessa delar utgörs av både gran- och tallskog. I södra delen finns färre och till storleken mindre hyggen än i norr. Där dominerar istället gallrade monokulturer av ung till medelålders tallskog, både av tall (*Pinus sylvestris*) och contortatall (*Pinus contorta*).

Andelen kontinuitetsskog som inte har påverkats av kalavverkning eller gallring är relativt liten, men förekommer ändå på några ställen. Det rör sig främst om ytmässigt små bestånd, antingen belägna på fuktig-blöt mark, i brant terräng eller i form av små naturvårdslämningar som avsatts vid sentida avverkningar. En mindre del av det 273 hektar stora skogliga naturreservatet Floberget ingår i det centrala inventeringsområdets östra del. Reservatet består i detta område till stor del av vindfälld granskog. Ett par små nyckelbiotoper finns i inventeringsområdet: en 0,9 hektar stor lövrik barrnaturskog på Kaffepannberget och en 3,2 hektar stor lövrik barrnaturskog i Hammarklackens östsluttning. Båda dessa är avsatta av SCA (Skogsstyrelsen 2020a).

Utöver tall och gran förekommer en varierande mängd lövträd spritt i områdets skogar, framför allt björk, men i viss utsträckning även asp, sälg, rönn och gråal. I ogallrad produktionsskog är inslaget av lövträd bitvis påtagligt medan det i princip saknas i den gallrade skogen. Lövdominerade bestånd saknas nästan helt men i den södra änden av inventeringsområdet finns ett sumpigt skogsparti som i vissa delar domineras av björk och som har tydliga inslag av sälg och gråal. Äldre exemplar av asp och sälg förekommer sparsamt i inventeringsområdet, dels som kvarlämnade värdeelement i produktionsskog, dels som en del av kvarvarande kontinuitetsskog. Aspen bildar på några platser små täta, nästan artrena bestånd, så kallade aspkloner.

FIGUR 2 Inventeringsområdet domineras av produktionsskog med kalhyggen, planteringar och gallrade skogar. Mindre bestånd med äldre skog (som nere till höger) förekommer sparsamt, främst i fuktiga områden och i branter.

Våtmarker

Till följd av en i stora delar tydligt sluttande terräng är våtmarker förhållandevis sparsamt förekommande i inventeringsområdet. Det tydliga undantaget till detta finns i de centrala delarna där den cirka 100 hektar stora och något avlånga våtmarken Storflon breder ut sig i riktning nord-nordväst till syd-sydost. Storflon domineras av öppen eller glest tallbevuxen myrmark (figur 3) och den enda permanenta vattensamlingen är Storflotjärnen i södra

änden av myren. Myren är inte påtagligt blöt bortsett från ett litet sankt parti längs kanten i nordost. Tallarna på myren är av blandad ålder och även stående död ved, torrakor, förekommer allmänt. Myren är något dikad vilket gett lokal hydrologisk påverkan som märks genom att rader med relativt unga tättväxande tallar kantar dikena. I en smal zon runt stora delar av myren växer blöt sumpskog. En mindre bilväg passerar i öst-västlig riktning söder om Storflotjärnen och har skurit av ett par mindre utlöparmyrar till Storflon i sydväst och sydost. Hela Storflon norr om bilvägen är avgränsad i den nationella våtmarksinventeringen (VMI) som ett objekt med högt naturvärde (klass 2).

Ett fåtal ytterligare små, mer trädklädda myrar finns i områdets centrala del öster om Storflon. I övriga delar av inventeringsområdet saknas öppen myrmark men enstaka sumpskogsbestånd förekommer både i de norra och södra delarna.

FIGUR 3 Storflon centralt i inventeringsområdet är en blandmyr med både öppna och trädklädda partier.

Jordbruksmark

Jordbruksmark saknas inom inventeringsområdet. Då morän är den dominerande jordarten i området är det högst sannolikt att inget omfattande jordbruk bedrivits historiskt heller. Det finns dock lämningar av en fäbod på Ovansjöåsen (Riksantikvarieämbetet 2020). Flygbilder från år 1960 visar att drygt en hektar öppen, sannolikt hävdad mark då fanns kring fäboden (Lantmäteriet 2020). Marken är idag igenvuxen och vindfällda granar täcker större delen av ytan.

Sjöar och vattendrag

Den överlag sluttande terrängen i kombination med det höglänta läget medför att sjöar och vattendrag i stor utsträckning saknas i inventeringsområdet. Den enda permanenta vattensamlingen av signifikant storlek är Storflotjärnen, belägen vid den södra änden av den stora våtmarken Storflon centralt i området. Tjärnen har karaktären av en myrsjö med brunt humusberikat vatten och låg vattenomsättning. Den har ett utflöde mot norr i form av ett i princip linjärt, grävt dike. Vid Storflons centrala del övergår fåran till ett naturligt tillstånd och blir mer strömmande. Den viker där av mot nordost och lämnar Storflon och strax också inventeringsområdet bakom sig. Vattendraget som går under namnet Storflobäcken är det största och enda namngivna i inventeringsområdet (figur 4).

Utöver Storflobäcken finns en mindre, bitvis otydlig bäck som rinner upp intill den gamla fäboden på Ovansjöåsen och har ett cirka 1,5 kilometer långt lopp inne i inventeringsområdet innan den rinner ut mot nordost öster om Kaffepannberget. Ett par små diffusa flöden finns också nordväst om Storflon där de rinner iväg mot väst. Dessa rinner ihop strax utanför projektområdesgränsen och bildar först då en tydlig strömfåra.

FIGUR 4 Storflobäcken är det enda större vattendraget i inventeringsområdet.

Naturvärde

Vid naturvärdesinventeringen identifierades 29 naturvärdesobjekt. Av dessa bedömdes åtta stycken till naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) och 21 stycken till naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) (figur 5). Inga objekt bedömdes hålla naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde). Naturvärdesobjekten beskrivs i detalj i bilaga 1.

Av de 29 naturvärdesobjekten utgörs de flesta, närmare bestämt 22 stycken, av skog. Av de övriga sju objekten är sex myrar av olika slag och det sista är ett vattendrag. Objektet med vattendrag (objekt 10) består även det till största delen av skog men karaktäriseras främst av bäcken som rinner igenom. Även flera av myrobjekten har inslag av skog, inte minst längs kanterna. Trots att skogliga naturvärdesobjekt dominerar antalsmässigt är det myrobjekten som är klart dominerande sett till ytan de täcker, mest tack vare den stora myren Storflon centralt i inventeringsområdet vilket utgör det överlägset största naturvärdesobjektet (objekt 14).

Av de skogliga objekten har sju stycken bedömts till naturvärdesklass 2. Det största av dessa (objekt 9) utgörs av de delar av Flobergets naturreservat som ingår i inventeringsområdet. Två objekt (3 och 19) utgörs av de två nyckelbiotoper som finns i inventeringsområdet. Tre av objekten (15, 20 och 29) är äldre skogsrester i brant sluttande terräng som uppvisar relativt god kontinuitet. Det resterande objektet (8) är en sumpartad granskog strax öster om Slåttmyrberget. Övriga femton skogliga naturvärdesobjekt har förts till naturvärdesklass 3. Objekten har olika karaktär men gemensamt är att de generellt har längre skoglig kontinuitet, fler naturvårdsarter och/eller är lövrikare än den skogsmark som inte bedömts nå upp till naturvärdesklass. De flesta av skogsobjekten med naturvärdesklass 3 är små och de förekommer spritt i inventeringsområdet.

De sex myrobjekten fördelar sig på ett med naturvärdesklass 2 och fem med naturvärdesklass 3. Alla utom ett av objekten ligger samlade i den centrala delen av inventeringsområdet. Myren med naturvärdesklass 2 utgörs av myrkomplexet Storflon (objekt 14) och och består av öppen och trädklädd myr samt en grund sjö (Storflotjärnen). De fem myrarna med naturvärdesklass 3 (naturvärdesobjekt 5, 16, 18, 21 och 22) ligger på Ovansjöåsen (objekt 5) eller strax söder och öster om Storflon. De är betydligt mindre till storleken, generellt mer trädklädda, mindre variationsrika och hyser färre naturvårds-

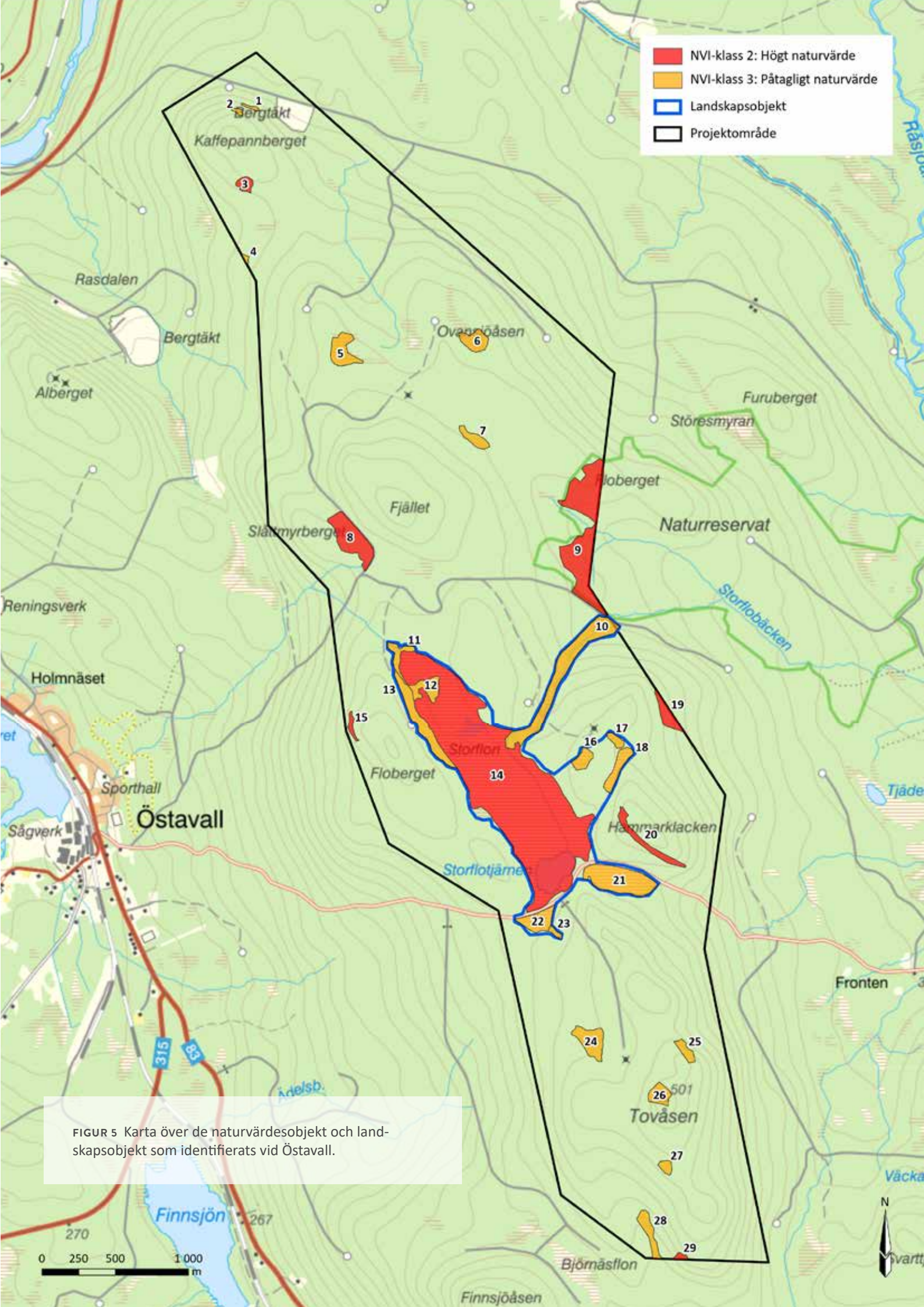

FIGUR 5 Karta över de naturvärdesobjekt och landskapsobjekt som identifierats vid Östavall.

arter. Klassningen som gjorts innebär att all mer eller mindre öppen myrmark i området har avgränsats som naturvärdesobjekt.

Det enda vattendrag som når upp till påtagligt naturvärde är Storflobäcken (objekt 3) och mer specifikt de delar nordost om Storflon där bäcken har ett naturligt lopp.

Resterande delar av inventeringsområdet, huvudelen av den totala ytan, bedöms inte ha några påtagliga naturvärden. I dessa områden dominerar hyggen, ungskogar och gallrade skogsbestånd vilka genomgående hyser låga naturvärden.

Landskapsobjekt

Ett landskapsobjekt har identifierats i inventeringsområdet vid Östavall (se karta i figur 5). Landskapsobjektet utgörs av Storflon med omgivande sumpskogar och några närliggande, mestadels öppna myrar samt Storflobäcken. Landskapsobjektet har avgränsats så att det till största delen består av naturvärdesobjekt. En mindre del utgörs även av mark med lägre naturvärden, främst mellan Storflon och de tre myrarna öster om denna (objekt 16-18). Alla naturmiljöer inom landskapsobjektet hänger samman hydrologiskt. Tillsammans skapar de ingående biotoperna ett landskapsavsnitt som är värdefullt för bland annat tjäder och orre.

Skyddad natur och omgivande landskap

Som redan nämnts förekommer enstaka formellt och informellt skyddade ytor i inventeringsområdet. Det formella skyddet består av Flobergets naturreservat vars västra delar når strax innanför gränsen till inventeringsområdet (se karta i figur 6). De delar som ligger inom inventeringsområdet bedömdes i huvudsak hysa högt naturvärde (objekt 9), med undantag av skog som nyligen har blåst ned. Över 90 % av det 273 hektar stora reservatet är dock beläget utanför gränsen till inventeringsområdet. Reservatet utgörs av lövträdsrik grannaturskog och innehåller stora mängder död ved (Länsstyrelsen Västernorrland 2020a). Det informella skyddet utgörs av de två nyckelbiotoper som avgränsats och avsatts av SCA och som totalt täcker 4,1 hektar av inventeringsområdet (Skogsstyrelsen 2020a). Nyckelbiotoperna har båda bedömts hysa höga naturvärden vid naturvärdesinventeringen (objekt 3 på Kaffepannberget och objekt 19 på Hammarklacken).

I en inventering som gjordes 2010 (Vectura 2010) identifierades sju områden med naturvärden (klass 2) eller vissa naturvärden (klass 3) (se karta i figur 6). Fyra av dessa områden bedömdes vid 2020 års inventering helt eller delvis hysa högt respektive påtagligt naturvärde (objekt 8 respektive objekt 6, 26 och 28). Övriga områden bedömdes inte ha tillräckliga naturvärden för att nå upp till naturvärdesklass 3, vilket framförallt beror på att de till stora delar har blivit avverkade.

Inventeringsområdet vid Östavall hyser ungefär motsvarande andel skyddade områden och skogliga naturvärden som det omgivande landskapet. Rent generellt är det förhållandevis hårt brukade produktionsskogar som breder ut sig i alla väderstreck, även om landskapsbilden i väster domineras av den större sjön Holmsjön vars östra ände tar vid knappt tre kilometer väster om inventeringsområdet. I Råsjöåns vida dalgång ett par kilometer öster om inventeringsområdet finns det lokalt gott om sumpskogar och relativt många nyckelbiotoper. Inom ett par kilometer norr och nordost om inventeringsområdet finns även enstaka skogsområden skyddade genom biotopskydd eller naturvårdsavtal. Drygt fem kilometer öster om den södra delen av inventeringsområdet finns ytterligare ett naturreservat, det 1051 hektar stora Stormyran-Lommyran med en mosaik av myrar och brandpräglad skog. Området är även av riksintresse för naturvård samt ett Natura 2000-område. Fyra respektive sex kilometer nordost om inventeringsområdet finns ett par små naturreservat med skog.

Den norra halvan av inventeringsområdet ingår i en värdetrakt för barrskogar (Floberget) som tagits fram av Länsstyrelsen Västernorrland inom arbetet med grön infrastruktur (Länsstyrelsen Västernorrland 2020b, d; se karta i figur 6). Värdetrakter är landskapsavsnitt med högre tätheter av höga naturvärden än omgivande landskap (Länsstyrelsen Västernorrland 2020a). Värdetrakten Floberget fortsätter cirka sex kilometer österut från inventeringsområdet. Den sydvästra kanten av inventeringsområdet ingår i en värdetrakt för inlandets vatten, Juån, som fortsätter drygt 1,5 mil åt sydost.

Myren Storflon mitt i inventeringsområdet är som redan nämnts klassad till högt naturvärde (klass 2) i den nationella våtmarksinventeringen, men sticker inte ut nämnvärt i ett lokalt eller regionalt perspektiv. Inom en radie av en mil kring inventeringsområdet finns ett tvåsiffrigt antal myrar med liknande eller större storlek och som har fått samma eller högre klassning enligt våt-

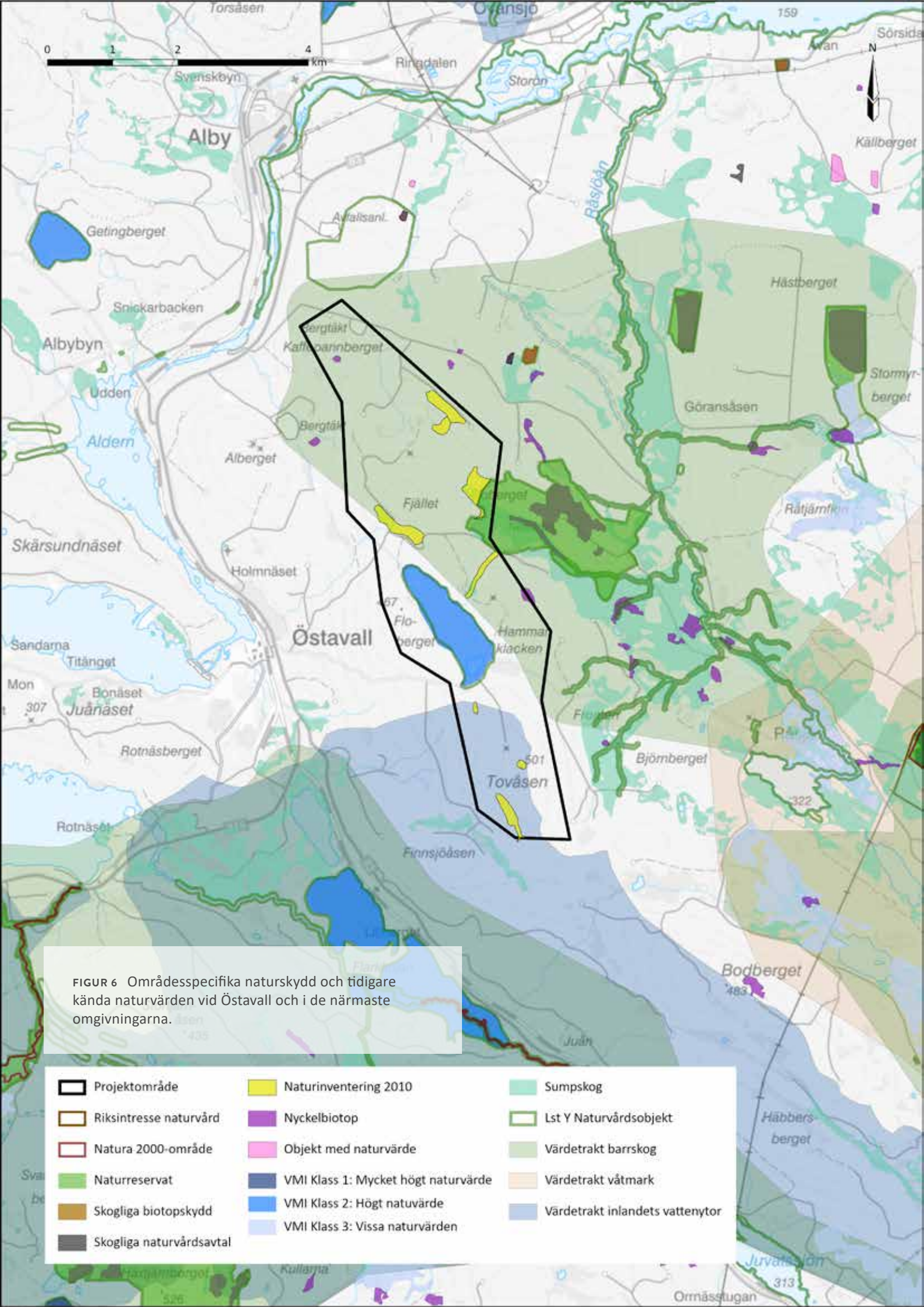

FIGUR 6 Områdesspecifika naturskydd och tidigare kända naturvärden vid Östavall och i de närmaste omgivningarna.

marksinventeringen (det vill säga högsta eller högt naturvärde). De flesta och största av dessa myrar ligger söder och öster om inventeringsområdet (Naturvårdsverket 2017b). Närmast ligger Finnsjömyran och Flarkmyran, båda med högt naturvärde, omkring två kilometer sydväst om inventeringsområdet, vid Juån.

Utöver de naturvärden som redan har nämnts har Länsstyrelsen Västernorrland pekat ut ytterligare ett tre områden som naturvårdsobjekt inom tre kilometer från inventeringsområdet (se karta i figur 6). Det är ett område med skalrännor på Kaffepannberget cirka 500 meter norr om inventeringsområdet norra del, samt Råsjöån öster om inventeringsområdet vilka båda hyser högt naturvärde (klass 3) enligt länsstyrelsens bedömning (Länsstyrelsen Västernorrland 2020c). Dessutom har Ljungan, sträckan Alby-Ljungaverk, pekats ut som ett område med högsta naturvärde (klass 1) av länsstyrelsen. Ljungan ligger cirka en kilometer norr om den norra delen av inventeringsområdet.

ARTER

I det här kapitlet beskrivs förekomst av arter i inventeringsområdet. Fokus ligger på fridlysta och andra naturvårdsintressanta arter. För analys av vilka ytterligare arter som kan förväntas i området hänvisas till artskyddsutredning.

Fridlysta arter

Artskyddsförordningens bilaga 1

Vid naturvärdesinventeringen noterades ett antal fågelarter som ska prioriteras i artskyddssammanhang i inventeringsområdet: järpe[NT], tjäder, orre, fiskgjuse, bivråk[NT], spillkråka[NT], talltita[NT], björktrast[NT], rödvingetrast[NT], buskskvätta[NT] och ortolansparv[CR].

Järpe[NT] observerades på Tovåsen. En av observationerna var av ungar. Några individer av orre samt äldre spillning från tjäder observerades också på Tovåsen. En fiskgjuse sågs flyga väster om Storflon och en förbiflygande bivråk[NT] observerades från Tovåsen. Äldre spår av spillkråka[NT] noterades på Kaffepannberget. Observationer av talltita[NT] gjordes på en handfull platser spritt i inventeringsområdet. En björktrast[NT] observerades i branten på Hammarklacken (naturvärdesobjekt 20). Observationer av rödvingetrast[NT] gjordes både strax norr om vägen som går genom inventeringsområdet och på Tovåsen. Båda trastarterna kan förekomma på fler platser i inventeringsområdet. Varnande buskskvättor[NT] observerades på två platser vid inventeringen: söder om Kaffepannberget i den norra delen av inventeringsområdet och strax väster om Storflon, centralt i inventeringsområdet. Sjungande

ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN

Artskyddsförordningen är en lagstiftning som bland annat innebär fridlysning av ett antal arter.

Till förordningen hör två listor med arter, bilaga 1 och 2. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, det vill säga man får inte samla in, skada eller döda de listade arterna. För arterna i bilaga 1 är dessutom arternas livsmiljöer skyddade och får inte förstöras.

Artskyddsfördningen införlivar EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning.

FÅGLAR

Artskyddsförordningen omfattar alla vilda fåglar. Här har dock endast de arter som markerats med B i förordningen samt de som är upptagna på den nationella rödlistan tagits med. Detta är i linje med Naturvårdsverkets handbok för Artskyddsförordningen.

ortolansparv[CR] hördes på ett hygge på Fjället i den norra halvan av inventeringsområdet.

Observationer av fåglar har även gjorts i samband med fågelinventeringar som genomförts i området. Ytterligare detaljer kring förekomst av prioriterade fågelarter i området redovisas i separata rapporter (Ecogain 2020a, b).

Det finns även tidigare fynd av lappranunkel och skogsrör i inventeringsområdet (ArtDatabanken 2020). Fyndet av lappranunkel gjordes år 1998 men lokaluppgiftens noggrannhet är låg och det är osäkert om fynduppgiften avser en lokal inom eller utanför inventeringsområdet. Lappranunkel har eftersökts i lämpliga miljöer för arten inom inventeringsområdet, bland annat gransumpskogar, men kunde inte påträffats under naturvärdesinventeringen. Inventeringen var dock inte så noggrann att lappranunkel helt kan uteslutas från området. Fyndet av skogsrör är av äldre datum (fram till år 1950) och lokaluppgiftens noggrannhet är osäker. Skogsrör är ett gräs som bland annat växer i vägkanter. Vi noterade inte arten under naturvärdesinventeringen men den kan ha förbisetts.

RÖDLISTAN

Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Arter i de tre sistnämnda kategorierna kallas med en gemensam term för hotade arter. I denna rapport redovisas arter i dessa tre kategorier samt arter som är nära hotade (NT).

Den svenska rödlistan tas fram av Artdatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet. Den senaste rödlistan publicerades år 2020.

Rödlistan innebär i sig inget juridiskt skydd. Däremot är listan ett viktigt hjälpmedel för att göra naturvårdsprioriteringar, i arbetet med att nå Sveriges miljömål, däribland Ett rikt växt- och djurliv.

Artskyddsförordningens bilaga 2

Av de arter som tas upp i Artskyddsförordningens bilaga 2 påträffades huggorm, skogsödla, fläcknycklar, knärot[VU], korallrot, nattviol, spindelblomster, blåsippa, mattlummer, plattlummer, revlummer och varglav[NT] i samband med naturvärdesinventeringen.

En individ av skogsödla observerades i kanten till en contortaplantering i den södra delen av inventeringsområdet. En huggorm observerades i kanten till ett hygge öster om Storflon (nära naturvärdesobjekt 16).

Orkidén fläcknycklar förekommer allmänt i inventeringsområdet, främst på myrar och i sumpskogar men även i diken längs vägar. Lokalt är förekomsterna rikliga. Ett fynd av knärot[NT] gjordes vid inventeringen, i barrblandskog i branten på Hammarklacken (naturvärdesobjekt 20). Korallrot och spindelblomster förekommer tämligen allmänt i sumpskogar och annan fuktig mark i inventeringsområdet. Båda arterna noterades främst inom naturvärdesobjekt i inventeringsområdets södra halva, men kan förekomma även i den norra delen av området. Korallrot förekommer i objekt 23, 24 och 28 medan spindelblomster förekommer i objekt 21, 23, 24 och 26. Nattviol, i form av underarten skogsnattviol, är spridd i inventeringsområdet och påträffades i ljusöppnare skogar med frisk mark, främst gallrade eller yngre bestånd, samt i enstaka vägkanter. Nattviol förekommer i objekt 2 och 26, men de flesta fynd av arten gjordes utanför naturvärdesobjekt.

Enstaka fynd av blåsippa gjordes vid inventeringen. Arten förekommer i barrblandskog i sydsluttning av Kaffepannberget (objekt 3) och i branten på Hammarklacken (objekt 20). Revlummer är allmänt förekommande i de flesta slags skogsmiljöer i inventeringsområdet. Mattlummer noterades på ett fåtal platser i vägkanter och på en numera överväxt gammal körväg. Dessutom gjordes enstaka observationer av plattlummer i skogarna i naturvärdesobjekt 10 och 29. Både mattlummer och plattlummer kan förekomma på fler platser i inventeringsområdet.

Varglav[NT] (figur 7) förekommer rikligt på talltorrakor i myren Storflon där arten ibland draperar torrakorna.

Det finns även ett fynd av höstlåsbräken[NT] från inventeringsområdet. Arten har observerats vid en vändplats på Floberget i augusti år 2020 (Artportalen 2020).

FIGUR 7 Varglav förekommer rikligt på Storflon.

Andra naturvårdsintressanta arter

Vid naturvärdesinventeringen påträffades flera andra rödlistade arter av lavar och svampar. Dessutom noterades ett flertal signalarter samt typiska arter för olika Natura 2000-naturtyper.

Rödlistade arter

Lunglav[NT] är vanligt förekommande i området och finns spridd på äldre sälgar och aspar som står i både äldre och yngre skogar, liksom ibland på hyggen. Lunglav[NT] noterades även på lodytor i branten vid Hammarklacken. Följearten skrovellav[NT] noterades även den i samma brant samt på enstaka sälg. Garnlav[NT] är tämligen allmänt förekommande i gran- och barrblandskogar i inventeringsområdet. Även violettgrå tagellav[NT], ullticka[NT] (figur 8) och rosenticka[NT] noterades på flera platser i områdets äldre gran- och barrblandskogar, särskilt i fuktiga och sumpiga skogar. Spridda förekomster av kolflarnlav[NT] noterades på bränd tallved i inventeringsområdet, främst inom utpekade naturvärdesobjekt.

Enstaka fynd av blanksvart spiklav[NT], ladlav[NT], mörk kolflarnlav[NT] och vedskivlav[NT] gjordes på Storflon, på talltorrakor och stubbar med kolad ved. Vitgrynig nållav[NT] noterades i granskog i naturreservatet Floberget, och arten har tidigare observerats på ytterligare ett par platser i inventeringsom-

FIGUR 8 Ullticka noterades på flera platser i inventeringsområdet.

rådet (år 2017 och 2019; Artportalen 2020). Enstaka fynd av rynkskinn[VU] gjordes i äldre grandominerade skogar i den norra delen av inventeringsområdet. Gammelgransskål[NT] noterades i en gransumpskog i den norra kanten av Storflon (figur 9). Ett fynd av grynig filtlav[NT] gjordes på en lodyta i branten vid Hammarklacken. Stiftgelélav[NT] växte på en grov asp på ett hygge nordost om Storflon. Enstaka fynd av kandelabersvamp[NT] gjordes i naturreservatet Floberget.

FIGUR 9 Enstaka fynd av gammelgransskål gjordes i en gransumpskog i inventeringsområdet.

Det finns ett fynd sedan tidigare (2019) av aspgelélav[VU] på en asp i de nordöstra delarna av inventeringsområdet (Artportalen 2020). Dessutom har enstaka fynd gjorts av gränsticka[NT], tallticka[NT] och stjärntagging[NT] (år 2009, 2014 respektive 2010; Artportalen 2020), men dessa observationer ligger i skogar som numera har avverkats. Det finns även ett äldre fynd (1980-talet) av glesgröe[VU] i den västra kanten av inventeringsområdet, men observationen har låg noggrannhet och det är osäkert om arten har påträffats inom området eller inte.

Signalarter

Bland skogliga signalarter påträffades bårdlav, stuplav och skinnlav som är knutna till äldre lövträd och till skuggiga lodytor. Dessutom noterades bollvitmossa, norrlandslav, vedticka, bronshjon och vågbandad barkbock vilka är arter som signalerar naturvärden främst i barrskogar. Fynd av signalarter bland kärlväxter gjordes också: borsttistel, torta, kransram, ormbär, strutbräken, svart trolldruva och ögonpyrola.

Det finns också fynd av rävticka, stor aspticka, rödgul trumpetsvamp och korallblylav i inventeringsområdet (gjorda mellan åren 2008 och 2020; Artportalen 2020).

Typiska arter

Flera arter som är typiska för våtmarksmiljöer inom Natura 2000-naturtypssystemet påträffades vid inventeringen: dystarr, klotstarr, knagglestarr, taggstarr, trådstarr, stjärnstarr, snip, tuvsäv, tuvull, dybläddra, rundsileshår, storsileshår, tätört, kallgräs, kärrspira, vattenklöver samt rostvitmossa. Det finns även ett äldre fynd av dvärglummer på Storflon (år 1981; Artportalen 2020). I skogsmarker förekommer linnea och enstaka observationer gjordes även av lavskrika och tofsmes. Alla tre arterna är typiska arter i Natura 2000-naturtypen 9010 Taiga. Typiska arter indikerar att naturtypen mår bra.

SAMLAD BEDÖMNING

I detta kapitel redovisas en samlad bedömning av områdets naturvärde.

Naturvärdena i inventeringsområdet är överlag små och utspridda i ett för övrigt brukat produktionsskogslandskap. Särskilt tydligt är detta i de norra delarna av inventeringsområdet där stora delar har avverkats de senaste tio åren och kvarvarande mindre bestånd med äldre skog är kraftigt fragmenterade. Detsamma gäller de sumpskogar och trädklädda myrar som förekommer i den norra delen. Även i söder är naturvärdena fragmenterade, men där omges de överlag av ung och medelålders produktionsskog snarare än av hyggen.

Det enda undantaget till detta är Storflon, den centrala myren som präglar området i den mån att den utgör en i sammanhanget stor, sammanhållen areal med högt naturvärde. I anslutning till Storflon finns fler sumpskogar och myrar, som tillsammans utgör ett landskapsavsnitt med högre värden än det övriga inventeringsområdet.

Det är tydligt att de skogsbestånd som bedömts hysa påtagligt eller högt naturvärde är, med några få undantag, områden som varit svårare att bruka rationellt, till exempel i branter och på fuktig mark. I dessa skogar finns värdeelement som äldre och gamla träd, död ved samt strukturer som skiktning och olikåldrighet som kommer av att skogen inte påverkats av skogsbruk i någon högre utsträckning. Naturvärdet i dessa miljöer och de arter som förekommer i skogarna är därför känsliga för avverkning (naturvärdesobjekt 1, 2, 3, 6–9, 11–13, 15, 17, 19, 20 samt 23–29). Sumpskogar och skogar på fuktig mark är dessutom känsliga för ingrepp som påverkar hydrologin (det gäller objekt 6, 8, 9, 11, 13, 17, 23, 24 och 28). Naturvärdet i dessa objekt påverkas också negativt om arealen minskar, genom till exempel vägdragning som delar upp ett objekt i två delar.

I princip all myrmark, med undantag av enstaka små, trädklädda myrar, i inventeringsområdet har bedömts hysa minst påtagligt naturvärde. Myrarna är naturliga eller med svagt påverkad hydrologi vilket gör att naturvärdena och de arter som är knutna till våtmarksmiljöerna är känsliga för ingrepp som påverkar hydrologin, till exempel avverkning eller dikning för vägar och

uppställningsplatser. Detta gäller naturvärdesobjekt 5, 14, 16, 18, 21 och 22. I många av myrarna förekommer torrakor med bland annat den fridlysta arten varglav[NT] och andra rödlistade lavar. De är därför också känsliga för att träd tas ned ute på eller i kanterna av myrarna.

Inventeringsområdet har en förhållandevis liten andel myrmark sett i ett lokalt eller regionalt perspektiv. Ur detta perspektiv är de naturvärden som förekommer på Storflon och övriga myrar i inventeringsområdet inte ovanliga, men är likväl värdefulla för den biologiska mångfalden lokalt.

Trots att den norra halvan av inventeringsområdet är utpekad som en värdetrakt för barrskog, är det endast Flobergets naturreservat som hyser tillräckligt stor areal för att kunna anses vara en värdekärna för skogliga naturvärden. De övriga skogar som pekats ut med höga och påtagligt naturvärden inom inventeringsområdet är skyddsvärda i ett lokalt perspektiv, men eftersom de är små till ytan och ligger isolerade bidrar de endast i liten mån till grön infrastruktur knuten till barrskog i landskapet. Det är däremot värdefullt för den biologiska mångfalden i inventeringsområdet att hänsyn tas till de skogsområden som pekats ut som naturvärdesobjekt. Både objekt med påtagligt naturvärde och objekt med högt naturvärde är livsmiljöer för arter som har svårt att klara sig i det omgivande produktionslandskapet, till exempel många lavar och vedsvampar.

Sammanfattningsvis hyser inventeringsområdet liknande naturmiljöer och naturvärden som det omgivande landskapet. I landskapet som omger inventeringsområdet förekommer även högre värden både sett till våtmarker och skogar. Vi bedömer därför att de naturvårdsarter som förekommer i inventeringsområdet sannolikt även förekommer i omgivningarna i liknande eller större mängder.

REFERENSER

Litteratur

Ecogain 2020a: Inventering av kungsörn - Planerad vindkraftsanläggning vid Östavall i Västernorrlands län

Ecogain 2020b: Inventering av tjäder och orre - Planerad vindkraftsanläggning vid Östavall, Västernorrlands län

Länsstyrelsen Västernorrland 2020a: Floberget. https://www.lansstyrelsen.se/vasternorrland/besoksmal/naturreservat/floberget.html Hämtad 2020-11-03

Länsstyrelsen Västernorrland 2020b: Handlingsplan för grön infrastruktur i Västernorrland. Kunskapsunderlag och åtgärder. Rapport 2020:04. https://www.lansstyrelsen.se/vaster- norrland/tjanster/publikationer/handlingsplan-for-gron-infrastruktur-i-vasternorrland- --kunskapsunderlag-och-atgarder-2020.html Hämtad 2020-10-15

Naturvårdsverket 2020: https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning-ar/Skyddad-natur/Natura-2000/ Hämtad 2020-10-08

Naturvårdsverket 1997: Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket, Stockholm

SIS Swedish Standards Institute 2014a: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014. SIS Förlag AB, Stockholm

SIS Swedish Standards Institute 2014b: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014. SIS Förlag AB, Stockholm

Vectura 2010: Översiktlig beskrivning av naturmiljön inom tre planerade vindkraftsparker - Långåsen, Östavall och Storåsen, Ånge kommun

Övrig geografisk information

ArtDatabanken 2020: Fynd av samtliga arter, inklusive sekretessbelagda fynd. Hämtat 2020-04-02

Artportalen 2020: Fynd av samtliga arter (ej sekretessbelagda fynd). https://artportalen.se Hämtat 2020-10-09

Jordbruksverket 2020: Ängs- och betesmarksinventeringen. https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-stod/tuva Hämtat 2020-09-03

Lantmäteriet 2020: Historiska ortofoton Visning (referensår 1960 och 1975). https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/geodataprodukter/produktlista/historiska-ortofoton-visning/ Hämtat 2020-09-08

Länsstyrelsen Västernorrland 2020c: Naturvårdsobjekt. https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/ Hämtat 2020-07-02

Länsstyrelsen Västernorrland 2020d: Värdetrakter barrskog, våtmark och vatten. https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/ Hämtat 2020-07-02

Naturvårdsverket 2020a: Natura 2000-områden. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/ Hämtat 2020-10-07

Naturvårdsverket 2020b: Naturreservat. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/ Hämtat 2020-10-07

Naturvårdsverket 2020c: Riksintresse för naturvård. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/ Hämtat 2020-10-07

Naturvårdsverket 2017a: Myrskyddsplan 2007 reviderad 2016. http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/ Hämtat 2017-11-06

Naturvårdsverket 2017b: Våtmarksinventeringen (VMI). http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/ Hämtat 2017-01-04

Riksantikvarieämbetet 2020: Fornsök. https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/ Hämtat 2020-11-03

Skogstyrelsen 2020a: Nyckelbiotoper Skogstyrelsen och storskogsbruket. https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/ Hämtat 2020-10-07

Skogsstyrelsen 2020b: Objekt med naturvärden. https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/ Hämtat 2020-10-07

Skogsstyrelsen 2020c: Skogliga biotopskydd. https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/ Hämtat 2020-10-07

Skogsstyrelsen 2020d: Skogliga naturvårdsavtal. https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/ Hämtat 2020-10-07

Skogsstyrelsen 2017: Sumpskogar. https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/geodatatjanster/ Hämtat 2017-01-04

BILAGA 1: NATURVÄRDESOBJEKT

I denna bilaga beskrivs de objekt som vid naturvärdesinventeringen bedömdes ha ett naturvärde i naturvärdesklass 1-3. Objekten redovisas på karta i figur 5.

1 Tallskog på Kaffepannberget

Beskrivning: En smal skogsremsa med flera gamla tallar och ett par grova äldre aspar i en nordvänd bergssluttning omgiven av ung tallproduktionsskog. Inslag av björk och enstaka ung sälg. Flera av tallarna har igenvuxna brandljud, en del av tallar är riktigt grova. Asparnas stammar är bitvis bevuxna med lavar som porlav och liten vaxlav. Några grova, brunna, gamla tallågor finns, som är övervuxna med mossor och lavar som tät fransmossa, blåslav, renlavar, med flera. Det finns också en del färskare tallågor i olika dimensioner, samt inslag av stående död asp och gran i klenare dimension. Marken är relativt torr och domineras i markskiktet av husmossa och väggmossa och i fältskiktet av lingon, blåbär, ljung och skogskovall med inslag av linnea. Gnagspår av vågbandad barkbock observerades på en granlåga.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Flera gamla tallar, varav vissa med brandspår, inslag av äldre lövträd samt ganska riklig tillgång på död ved med viss ålders- och dimensionsspridning ger visst biotopvärde. Den begränsade arealen drar ner värdet. Förekomst av signalarten vågbandad barkbock, samt av den för Natura 2000 naturtypen 9010 Taiga typiska arten linnea ger visst artvärde.

2 Lövrik blandskog på Kaffepannberget

Beskrivning: Lövrik äldre blandskog i brant nordsluttning vid bergsknalle. Beståndet utgörs av gamla tallar samt äldre aspar, björkar och granar. Det finns rikligt med död ved, främst i klenare till medelgrova dimensioner från både vindfällen och rötbruten ved av mestadels gran men även björk och tall. Inslag av grova lågor av gran och tall samt en del stående döda granar.

FIGUR 10 Objekt 1 Tallskog på Kaffepannberget.

FIGUR 11 Objekt 2 Lövrik blandskog på Kaffepannberget.

Det finns också en del tallstubbar med brandspår och en tallhögstubbe med bohål. Markskiktet domineras av husmossa och väggmossa och i fältskiktet finns arter som blåbär, lingon, linnea, kruståtel, skogskovall, gullris, liljekonvalj och nattviol. Spår efter spillkråka[NT] observerades på en tallåga och spår av vågbandad barkbock på ett par granlågor. Rosenticka[NT] fanns på en granlåga och spridd förekomst av garnlav[NT] i träden. Objektet omges delvis av kalhygge och i övrigt av ung tallproduktionsskog.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Stort inslag av äldre träd, lövträd och död ved, samt förekomster av brandspår, ger påtagligt biotopvärde. Förekomster av de rödlistade arterna rosenticka[NT], garnlav[NT] och spår av spillkråka[NT], den fridlysta arten nattviol, signalarten vågbandad barkbock, samt den för Natura 2000 naturtypen 9010 Taiga typiska arten linnea ger visst till påtagligt artvärde.

3 Lövrik barrnaturskog söder om Kaffepannberget

Beskrivning: Lövrik barrskog i sydsluttning med äldre granar, aspar och björkar samt enstaka rönnar, sälgar och gråalar. Flera av asparna och enstaka sälg är grova. Det finns rikligt med granlågor av olika ålder och dimension, varav vissa är mycket grova, samt flera stående döda granar. Flera klena till medelgrova björklågor med fnöskticka förekommer också, samt enstaka grov björk- och asplåga. Gamla brandspår finns på enstaka tallstubbar och tallågor med förekomst av kolflarnlav[NT]. Marken är frisk med ett markskikt dominerat av husmossa, väggmossa och kranshakmossa och ett örtrikt fältskikt med arter som liljekonvalj, ekorrbär, skogskovall, skogsstjärna, blåsippa, gullris, bergslok, blåbär och revlummer. På granlågorna finns rikligt med klibbticka och violticka men även förekomster av arter som rynkskinn[VU], ullticka[NT], rosenticka[NT], samt spår av vågbandad barkbock. Lunglav[NT] och stuplav observerades på någon sälg och rönn. Högst naturvärden finns i de centrala och nordliga delarna av objektet medan negativa kanteffekter finns i de västra och sydliga delarna på grund av ett kalhygge som ger ett ljusare och torrare mikroklimat. Objektet är sedan tidigare utpekat som nyckelbiotop av SCA.

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

FIGUR 12 Objekt 3 Lövrik barrnaturskog söder om Kaffepannberget.

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Rikligt med äldre träd och död ved, god lågakontinuitet samt stort inslag av lövträd ger påtagligt biotopvärde. Förekomster av de rödlistade arterna kolflarnlav[NT], rynkskinn[VU], ullticka[NT], rosenticka[NT] och lunglav[NT], signalarterna vågbandad barkbock och stuplav, samt de fridlysta arterna blåsippa och revlummer ger påtagligt artvärde.

4 Gran- och aspskog på Kaffepannberget

Beskrivning: Ett mindre skogsavsnitt i ett utbrett produktionsskogsområde som hyser granar i olika ålder och även tydliga inslag av medelålders asp och enstaka exemplar av björk. Objektet utmärker sig genom att innehålla relativt gott om döda granar, dels enstaka stående grova granar, dels flera nyligen vindfällda granar. Markfuktighetsklassen är frisk. I norra delen av

objektet är skogen tät och skuggig på grund av en utbredd aspklon vilket ger en fattig markvegetation. I övriga delar dominerar husmossa, blåbär, lingon, ekorrbär och skogskovall. Ett exemplar av garnlav[NT] hittades, liksom en granlåga med flera rosentickor[NT] och ullticka[NT] på. Även nästlav noterades.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Mindre förekomster av enstaka rödlistade arter ger ett visst artvärde. Skogsparti med riklig förekomst av död ved och viss olikåldrighet i trädskiktet ger ett visst biotopvärde.

5 Sumpskog och myrmark norr om Fjället

Beskrivning: Trädklädd, talldominerad myr omgiven av olikåldrig sumpskog med delvis äldre senvuxen gran samt stort lövinslag av framförallt björk. På träden växer rikligt med hänglavar, främst olika skägg- och tagellavar men även naturvårdsarten garnlav[NT] förekommer frekvent. I sumpskogen växer den fridlysta arten revlummer. På myren står gott om torrakor av tall och björk. Tuvullen breder ut sig tillsammans med blåbärsris, kråkbär och odon och tallvitmossa dominerar bland vitmossorna. Orkidén fläcknycklar växer spritt i objektet.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: En flerskiktad sumpskog med äldre senvuxna granar ger tillsammans med den öppna myrmarken med spridda torrakor ett påtagligt biotopvärde. En livskraftig population av de fridlysta arterna fläcknycklar och revlummer och naturvårdsarten garnlav ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det objektet ett påtagligt naturvärde.

6 Sumpskog öster om Ovansjöåsen

Beskrivning: Ett flerskiktat sumpskogsobjekt med viss sockelbildning och enstaka öppna vattenhöljor. Här finns inslag av senvuxna granar men också en hel del yngre träd och äldre grova träd saknas. Lövinslaget är måttligt och består framförallt av björk och någon enstaka gråal och sälg. I hela objektet finns måttligt med död ved. Vitmossor, kransmossa och blåbärsris dominerar i markskiktet och den fridlysta arten revlummer förekommer rikligt. Na-

FIGUR 13 Objekt 4 Gran- och aspskog på Kaffepannberget.

FIGUR 14 Objekt 5 Sumpskog och myrmark norr om Fjället.

turvårdsarten lunglav[NT] noterades på några träd. Objektet är en rest av ett större skogsområde som nu är avverkat. Hydrologin i området är sannolikt påverkad av omgivande hyggen.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Fuktig till blöt skogsmark med inslag av senvuxna träd, viss sockelbildning, måttligt lövinslag och måttligt med död ved ger, trots hydrologisk påverkan från omgivande hygge, objektet ett visst, på gränsen till påtagligt biotopvärde. En livskraftig population av den fridlysta arten revlummer och enstaka förekomster av naturvårdsarten lunglav[NT] ger ett obetydligt till visst artvärde. Sammantaget bedöms objektet ha ett påtagligt naturvärde.

7 Frisk till fuktig granskog nordöst om Fjället

Beskrivning: Grandominerad skogsrest med markant inslag av björk (möjligen blandskog). Även en del asp, sälg och tall. Markfuktigheten är friskfuktig. Objektet omges av vidsträckta hyggen vilket påverkar mikroklimatet genom kanteffekter såsom ökad vind och solinstrålning. Skogen uppvisar god kontinuitet med varierad trädålder. En del spår av äldre plockhuggning, och de allra äldsta träden saknas. Gott om död ved, inte minst färska vindfällda granar längs västra kanten, men också äldre lågor av olika arter. Rätt gott om stående döda granar och enstaka björkar, aspar och sälgar. Markvegetationen domineras av olika björn- och vitmossor, väggmossa, husmossa, blåbär, lingon, gråstarr, linnea och skogskovall. Rikligt med lunglav[NT] på flera av lövträden, i några fall även skrovellav[NT] och bårdlav. Garnlav[NT] förekommer sparsamt runtom i objektet. Ullticka[NT] och rynkskinn[VU] hittades på en plats vardera, växande på granlågor.

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Varierad trädålder och god förekomst av död ved men även vissa negativa kanteffekter ger tillsammans ett visst biotopvärde. Förekomst av flera rödlistade och typiska arter samt en hotad art ger påtagligt artvärde. Sammantaget ger det ett påtagligt naturvärde.

FIGUR 15 Objekt 7 Frisk till fuktig granskog nordöst om Fjället.

8 Granskog i Slåttmyrbergets östra sluttning

Beskrivning: På Slåttmyrbergets östra sida växer en olikåldrig, skiktad granskog med sumpskogspartier. I trädskiktet finns gran, tall och glasbjörk samt enstaka sälg och asp. I ett glest buskskikt förekommer ung rönn och enbuskar. Marken är frisk till fuktig med arter som blåbär, lingon, gullris, stenbär, ekbräken, hultbräken, harsyra, midsommarblomster och torta. Fläcknycklar förekommer här och var. Skogen har enstaka gamla granar, främst i den norra delen. Där är också mängden död ved större. Den döda veden utgörs främst av nyare vindfällen av gran men äldre granlågor förekommer också liksom stående döda granar och högstubbar. I objektet syns spår efter äldre tiders plockhuggning i form av gamla stubbar. Ett litet småvatten finns centralt i objektet och från detta rinner en smal bäck västerut, delvis underjordiskt. Lunglav[NT] förekommer på asp och sälg i objektet, medan garnlav[NT] finns spridd på granar. Rynskinn[VU] noterades i den norra delen, där även tidigare fynd av ullticka[NT] och vitgrynig nållav[NT] har gjorts. Dessa två arter bedöms kunna finnas kvar i området, även om de inte påträffades vid denna

inventering. Objektet ingår i ett område som bedömdes hysa naturvärden (klass 2) i naturinventeringen som genomfördes år 2010 (Vectura 2010).

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Artvärdet är påtagligt med flera rödlistade arter knutna till både gran och lövträd, varav både rynkskinn och ullticka är goda indikatorer på skogar med kontinuerlig tillgång på död ved. Dessa två arter finns dock endast sparsamt i områdets norra del. Biotopvärdet är påtagligt med biotopkvaliteter som lång skoglig kontinuitet, olikåldrig och skiktad skog med enstaka gamla träd, samt måttligt med död ved i några olika former, även om det kunde funnits både fler gamla träd och död ved i fler nedbrytningsstadier. Den samlade bedömningen är att området har högt naturvärde.

FIGUR 16 Objekt 8 Granskog i Slåttmyrbergets östra sluttning.

9 Äldre granskog väster om Floberget

Beskrivning: Äldre grandominerad barrskog med lövinslag av främst asp, gråal, björk och sälg. Trädskiktet är olikåldrigt med inslag av grova träd och överlag en god diameterspridning. På flera sälgar växer sälgticka och naturvårdsarten lunglav[NT]. I objektet finns mycket gott om död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Området är måttligt rikt på hänglavar, främst olika skägglavar men även naturvårdsarten garnlav[NT]. På en asplåga växer flera exemplar av naturvårdsarten kandelabersvamp[NT], en signalart som endast lever i skogar med hög luftfuktighet och kontinuitet av asplågor i sena successionsstadier. Även ullticka[NT] noterades. Mossbelupna stubbar indikerar att en viss avverkning skett för länge sedan. Luftfuktigheten är generellt hög och i vissa delar övergår skogen i ren gransumpskog med dominans av vitmossor i markskiktet. Kransmossa och husmossa dominerar annars i markskiktet och här växer också naturvårdsarterna kransrams och torta. Andra noterade örter är bland annat kärrfibbla, ormbär, harsyra och midsommarblomster.

Väster om objektet är skogen relativt nyligen avverkad vilket resulterat i ett väldigt stort antal vindfällen inom och i kanten av objektet. På grund av de många vindfällena var delar av området inte möjligt att besöka. Hela objektet bedöms dock, med utgångspunkt i sina skogliga strukturer, ha ett likvärdigt naturvärde. Objektet ingår i ett större skogsområde som till största delen ligger utanför inventeringsområdet. Hela skogsområdet, inklusive detta objekt, är skyddat som naturreservat.

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Äldre granskog med inslag grova tallar och lövträd, hög luftfuktighet samt mycket gott om död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier ger ett påtagligt biotopvärde. Förekomst av ett flertal naturvårdsarter däribland de rödlistade arterna kandelabersvamp[NT], ullticka[NT] och lunglav[NT] samt den fridlysta arten revlummer ger ett påtagligt artvärde. Med stor sannolikhet skulle fler arter dock ha hittats om hela objektet hade kunnat besökas. Sammantaget har objektet ett högt naturvärde.

FIGUR 17 Objekt 9 Äldre granskog väster om Floberget.

10 Storflobäcken

Beskrivning: En naturligt slingrande bäck, cirka 60-70 centimeter bred som porlar över sten och måttliga mängder död ved. Närmast bäcken är skogen fuktig och består huvudsakligen av barrsumpskog med stort lövinslag av främst björk och gråal. Även björkdominerad lövsumpskog med inslag av sälg, gråal och asp ingår i objektet. Området är måttligt rikt på hänglavar, däribland naturvårdsarten garnlav[NT]. På flera äldre sälgar noterades lunglav[NT]. I markskiktet dominerar vitmossor, kransmossa, ris och örter och här växer också de fridlysta arterna revlummer och plattlummer. I det delvis örtrika markskiktet växer naturvårdsarterna kransrams och torta samt arter som kärrfibbla, kärrviol, liljekonvalj, ormbär, harsyra, älggräs, midsommarblomster, humleblomster, kabbeleka och stenbär.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Naturlig bäck med en strömmande stenig bäckfåra och måttligt med död ved kantad av variationsrik sumpskog med ett delvis örtrikt mark-

skikt ger ett påtagligt biotopvärde. Delvis riklig förekomst av de fridlysta arterna revlummer och plattlummer samt naturvårdsarterna kransrams och torta ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det objektet ett påtagligt naturvärde.

11 Gransumpskog nordväst om Storflon

Beskrivning: Äldre gransumpskog med inslag av gamla granar. I trädskiktet förekommer även tall och björk samt enstaka aspar, de sistnämnda främst i den nordöstra kanten. Marken är bitvis mycket blöt och en bäck rinner från den intilliggande myren Storflon västerut genom området. I den norra delen av området finns rikligt med liggande död ved i form av nyare vindfällda granar, men även stående död ved förekommer. I övriga delar finns måttligt med död ved främst av gran, även enstaka lågor i senare nedbrytningsstadier. Mängden död ved minskar något i den södra delen av objektet. Trädskiktet har viss diameter- och åldersspridning. I bottenskiktet finns vitmossor som granvitmossa och björnmossor. Fältskiktet karaktäriseras av blåbär, lingon, linnea, hjortron, kråkklöver och olika fräkenarter. På gran hittades de rödlistade arterna garnlav[NT] och gammelgransskål[NT] och sedan tidigare finns uppgift om vitgrynig nållav[NT]. På en asp växer naturvårdsarten skinnlav.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Förekomst av enstaka rödlistade arter, där åtminstone garnlav har en livskraftig förekomst, ger ett visst till påtagligt artvärde. Biotopvärdet är påtagligt med enstaka gamla träd, måttligt till rikligt med död ved och strukturer som diameterspridning. En avverkning i närheten som lett till ökat ljusinsläpp, samt att den största delen av den döda veden är färsk, drar ned värdet något. Sammantaget bedöms området ha påtagligt naturvärde.

12 Barrblandskog på holme i Storflon

Beskrivning: På en holme i myren Storflon ligger detta objekt som utgörs av en äldre barrskog med inslag av gamla träd, även om de äldsta träden saknas bland gran och tall. Gran och tall dominerar i trädskiktet, som även har inslag av glasbjörk, sälg, asp och yngre rönn. I ett parti finns nästan bara asp och sälg och där förekommer rikligt med lunglav[NT] och stuplav. I övrigt finns garnlav[NT] spritt i området. Skogen har måttlig diameter- och åldersspri-

FIGUR 18 Objekt 10 Storflobäcken.

FIGUR 19 Objekt 11 Gransumpskog nordväst om Storflon.

ning i trädskiktet. Måttliga mängder med död ved, bitvis rikligt men mest av nyare vindfällda lågor av gran. Lågor i senare nedbrytningsstadier förekommer, främst av gran men även lågor av tall, sälg och björk. Det finns även inslag av stående död ved. Förekomst av en del gamla, mossbelupna stubbar indikerar äldre dimensionsavverkningar. I bottenskiktet dominerar husmossa medan fältskiktet karaktäriseras av blåbär, lingon, skogsfräken och hjortron.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Enstaka naturvårdsarter, varav några rödlistade arter, ger ett visst artvärde. Biotopvärdet är påtagligt med en naturligt uppkommen, äldre skog med inslag av gamla träd. Måttligt till rikligt med död ved även om sena nedbrytningsstadier är sparsamt förekommande. Liten påverkan från äldre tiders dimensionsavverkningar.

FIGUR 20 Objekt 12 Barrblandskog på holme i Storflon.

13 Granskog väster om Storflon

Beskrivning: Väster om Storflon ligger en fuktig granskog, delvis i svag sluttning ned mot myren. Objektet avgränsas i nordväst av en skogsbilväg. I trädskiktet finns gran, tall och glasbjörk med litet inslag av sälg och asp. Sälgarna är gamla och på flera av dem finns rikligt med lunglav[NT]. På enstaka sälgar finns även skrovellav[NT] och stuplav. Äldre granar förekommer, även enstaka gammal gran men de äldsta träden saknas. Skogen har en måttlig dimensions- och åldersspridning. Garnlav[NT] är spridd i området och enstaka förekomster av granticka[NT] finns. Det finns många nyare vindfällda granar vilket bitvis ger rikligt med död ved. Äldre lågor är mer sparsamt förekommande. Naturliga stubbar och stående döda granar förekommer sparsamt. I fältskiktet förekommer bland annat blåbär, lingon, ekbräken, ekorrbär, harsyra, linnea och stenbär liksom högörter som midsommarblomster, torta och borsttistel.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

FIGUR 21 Objekt 13 Granskog väster om Storflon.

Motivering: Visst till påtagligt artvärde med enstaka rödlistade arter där lunglav[NT] och garnlav[NT] har livskraftiga förekomster. Skogen har också ett visst biotopvärde med måttlig till riklig förekomst av död ved samt inslag av äldre träd och enstaka gamla träd. Avsaknad av de äldsta träden, sannolikt orsakat av tidigare plockhuggning, samt död ved i äldre nedbrytningsstadier ger den sammantagna bedömningen att objektet har påtagligt naturvärde.

14 Storflon

Beskrivning: Storflon är ett större myrkomplex med både öppna och trädklädda delar. Komplexet utgörs av blandmyrar och intermediära kärr. Myren kantas av sumpskog som på de flesta sidor snabbt övergår i produktionsskog. I den södra änden ligger Storflotjärnen och från den rinner Storflobäcken norrut. Bäcken är breddad och uträtad vilket har gett svag lokal påverkan på intilliggande marker närmast sjön, där marken är fast och trädklädd med björk, gran och tall. Strax söder om myren går en bilväg vars diken också gett svag lokal hydrologisk påverkan. Som helhet har Storflon dock relativt naturlig hydrologi. I de öppnare delarna finns gott om talltorrakor som hyser goda förekomster av varglav[NT] (fridlyst art) som på åtminstone en plats draperar en hel torraka. Även andra rödlistade lavar förekommer på några av torrakorna: ladlav[NT], vedskivlav[NT], mörk kolflarnlav[NT], kolflarnlav[NT] och blanksvart spiklav[NT]. I de trädklädda delarna dominerar tall, med inslag av gamla och senvuxna tallar. I kanterna förekommer sumpskogar med gran och glasbjörk. Där finns även garnlav[NT]. Myren som helhet är varierad med fastmattor och mjukmattor och inslag av vattenfyllda lösbottnar i den norra delen. Det finns även intermediära kärrpartier med arter som blåtåtel, ängsull, trådstarr samt naturvårdsarterna kärrspira, storsileshår, dybläddra, snip och taggstarr. I övrigt dominerar fattigvegetation med olika vitmossor, tuvull, rosling, dvärgbjörk, och blodrot liksom naturvårdsarterna kallgräs, tuvsäv, vattenklöver, fläcknycklar och rundsileshår. Välutvecklade tuvor med bland annat kråkbär, ljung och hjortron förekommer och i blötare områden i kanterna av myren finns stråk med olika starrarter som gråstarr, stjärnstarr, dystarr och flaskstarr samt sjöfräken. Storflon ingår i den nationella våtmarksinventeringen (VMI) där den bedömdes ha högt naturvärde (klass 2). Myrkomplexet är även utpekat av Länsstyrelsen Västernorrland som ett område med mycket högt naturvärde (klass 2).

FIGUR 22 Objekt 14 Storflon.

FIGUR 23 I de öppnare delarna av Storflon finns gott om talltorrakor som hyser goda förekomster av varglav[NT].

Natura 2000-naturtyp: 7140 Öppna mossar och kärr, 91D0 Skogsbevuxen myr

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Flera naturvårdsarter, både rödlistade arter och typiska arter för naturtypen öppna mossar och kärr, förekommer vilket ger ett påtagligt artvärde. Variation och mångformighet, i både fuktighetsgrad, trädtäckning och i viss mån av mineralhalter, element som tuvor och torrakor, förhållandevis stor areal ger ett påtagligt biotopvärde. Lokal påverkan på hydrologin begränsar biotopvärdet något. Sammantaget har myren ett högt naturvärde.

15 Blandskog i västsluttning på Floberget

Beskrivning: Skogrest i brant sluttning som domineras av gran men med betydliga inslag av tall, björk, asp och enstaka sälg. Inga lodytor men rikligt med stora block precis nedanför den brantaste delen. I övre (östra) delen torr mark, i nedre delen frisk. Blandad ålder på träd, främst unga och medelålders men även en del äldre exemplar. Rikligt med död ved, till största delen relativt nyligen vindfällda granar, men även äldre lågor och stående döda

FIGUR 24 Objekt 15 Blandskog i västsluttning på Floberget.

träd av olika arter, däribland tallshögtubbar med brandspår. Stor variation i krontäckning till följd av många nyligen vindfällda träd. Markvegetationen är rätt sparsam i de tätare delarna av skogen men utgörs generellt av blåbär, lingon, linnea, skogskovall, ekbräken och i de lägre, fuktigare delarna även stensöta, liljekonvalj och hultbräken. Där finns även rikligt med mossa, bland annat väggmossa, husmossa och kammossa. Ullticka[NT] förekommer på flera liggande granar i objektet. På två granar hittades även rosenticka[NT]. Lunglav-[NT] växer på en äldre asp och violettgrå tagellav[NT] hittades på ett par ställen.

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Förekomst av flera viktiga strukturer, såsom luckighet, äldre träd, storblockighet samt liggande och stående död ved ger ett påtagligt biotopvärde. Flera rödlistade och typiska arter innebär ett påtagligt artvärde. Sammantaget ger det ett högt naturvärde.

16 Myr öster om Storflon

Beskrivning: Myrmark som i den södra delen är bevuxen med tall, gran och björk och omgiven av gransumpskog. Många av träden på myren är gamla och senvuxna men här finns också yngre träd som visar på en hydrologisk påverkan med pågående igenväxning som följd. Objektet omges till stora delar av hyggen och ungskog vilket sannolikt bidragit till de hydrologiska förändringarna. I det tuviga markskiktet växer odon, dvärgbjörk, hjortron och tuvull. Naturvårdsarten klotstarr förekommer rikligt liksom orkidén fläcknycklar. På en äldre sälg i den omgivande sumpskogen växer lunglav[NT].

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Myrens naturliga strukturer är, trots en viss hydrologisk påverkan, så pass välbehållna att den, tillsammans med den omgivande sumpskogen har ett visst biotopvärde. En livskraftig population av orkidén fläcknycklar samt förekomst av flera naturvårdsarter motiverar ett visst artvärde. Sammantaget ger det objektet ett påtagligt naturvärde.

FIGUR 25 Objekt 16 Myr öster om Storflon.

17 Sumpskog öster om Storflon

Beskrivning: Ett flerskiktat sumpskogsobjekt där senvuxen gran, tall och björk blandas med yngre träd. I kanten av sumpskogen växer några äldre sälgar med påväxt av lunglav[NT]. Objektet är rikt på hänglavar, bland annat noterades naturvårdsarten garnlav[NT] på flera träd. Det finns gott om död ved i olika stadier av nedbrytning. I bottenskiktet växer vitmossor exempelvis spärrvitmossa och naturvårdsarten bollvitmossa som förekommer i flera bestånd. Här finns också gott om orkidén fläcknycklar, naturvårdsarten torta samt exempelvis midsommarblomster, tuvull, skogsfräken, hjortron och den fridlysta arten revlummer.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Sumpskogsobjekt med senvuxna, hänglavsrika träd och tämligen gott om död ved ger ett påtagligt biotopvärde. Förekomst av fridlysta arter samt flera övriga naturvårdsarter ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det objektet ett påtagligt naturvärde.

FIGUR 26 Objekt 17 Sumpskog öster om Storflon.

18 Långsmal myr öster om Storflon

Beskrivning: I huvudsak trädklädd, fattig till intermediär myr med senvuxen tall, gran och björk omgiven av gransumpskog. En viss hydrologisk påverkan kan ses vilken sannolikt har sin förklaring i att omgivande skog idag är ung vilket innebär att myren för inte alltför många år sedan var omgiven av hyggen. På myren finns måttligt med död ved i form av torrakor av tall samt liggande stammar och grenar. På många träd växer rikligt med hänglavar och på flera träd noterades naturvårdsarterna garnlav[NT] och nästlav. Bottenskiktet består i huvudsak av en fastmatta som domineras av vitmossor, främst tallvitmossa och rostvitmossa. I markskiktet växer tuvull och olika ris såsom odon, blåbär, hjortron och rosling. I ena kanten finns ett våtare parti som domineras av flaskstarr. Orkidén fläcknycklar växer spritt i objektet. Den omgivande gransumpskogen har ett stort inslag av björk och här växer även enstaka sälgar med påväxt av naturvårdsarten lunglav[NT] samt rikligt med naturvårdsarten torta.

Natura 2000-naturtyp: -

FIGUR 27 Objekt 18 Långsmal myr öster om Storflon.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Fattig till intermediär, delvis trädklädd myr med viss hydrologisk påverkan, måttlig mängd död samt en omgivande sumpskog ger ett visst biotopvärde. En livskraftig population av orkidén fläcknycklar samt fynd av naturvårdsarterna lunglav[NT], nästlav, torta och garnlav[NT] ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det objektet ett påtagligt naturvärde.

19 Sluttning med äldre granskog

Beskrivning: Ostsluttning med äldre flerskiktad granskog med inslag av bland annat äldre asp och sälg. På många grova sälgar och aspar växte rikligt med lunglav[NT] och även stuplav noterades. Objektet är relativt rikt på hänglavar, bland annat noterades naturvårdsarten garnlav[NT] på många träd.

I hela objektet finns gott om död ved i olika nedbrytningsstadier och på grova granlågor noterades de rödlistade arterna ullticka[NT] och rosenticka[NT]. I markskiktet växer blåbärsris, kransmossa, linnea, ekbräken, hultbräken, harsyra och ekorrbär. Naturvårdsarten torta förekommer relativt rikligt

och två exemplar av naturvårdsarten ögonpyrola noterades. Den rödlistade fågelarten talltita[NT] uppehöll sig i objektet vilket utgör en lämplig häckbiotop för arten.

Objektet ingår i ett större skogsområde som till stor del ligger utanför inventeringsområdet.

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Äldre flerskiktad granskog med inslag av grova aspar och rikligt med död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier ger ett påtagligt biotopvärde. Fynd av flera naturvårdsarter inklusive de rödlistade arterna ullticka, rosenticka och talltita ger ett påtagligt artvärde. Sammantaget ger det objektet ett högt naturvärde.

FIGUR 28 Objekt 19 Sluttning med äldre granskog.

20 Bergbrant nedanför Hammarklacken

Beskrivning: Trädklädd bergbrant, cirka 20 meter hög, med klippor och lodytor i den östra delen och mer block i den västra. Branten är sydvänd men är i huvudsak beskuggad, även om några öppnare partier förekommer. I trädskiktet finns tall, gran, björk, asp, sälg och enstaka rönn. Äldre tallar förekommer, liksom enstaka gamla lövträd och senvuxna granar. Gamla tallar och granar saknas och det finns spår av dimensionsavverkning. Nedanför den brantaste delen av branten dominerar gran i trädskiktet och där finns måttlig diameterspridning. Död ved förekommer främst i form av nyare vindfällen som finns i måttliga till rikliga mängder precis nedanför branten. Äldre lågor av gran och tall förekommer sparsamt, däribland torra tallågor på solbelysta platser. Spår av brand i form av en kolad torraka förekommer också. Skogen i objektet är tydligt avgränsad mot yngre skog både på toppen av Hammarklacken och nedanför branten. I bergbranten finns lodytor, både med och utan mosstäcke, samt mossbelupna block. Här finns både avsatser och skrevor. Många olika mossor förekommer på block och lodytor, liksom ett antal arter av ormbunkar, bland annat stensöta, stenbräken och hällebräken. I fältskiktet förekommer arter som liljekonvalj, skogsbräken, gullris, blåbär, lingon, linnea, harsyra, kattfot, ekorrbär, ängskovall, revlummer och bergslok, liksom naturvårdsarterna svart trolldruva och blåsippa. På enstaka plats växer orkidén knärot[VU]. Både revlummer, blåsippa och knärot är fridlysta. På torrare platser dominerar renlavar. På flera av de mossiga blocken i branten växer naturvårdsarterna lunglav[NT], skrovellav[NT], bårdlav och stuplav och på en plats noterades även grynig filtlav[NT]. Flera av lavarna växer även på sälgar i området. Garnlav[NT] förekommer allmänt på gran i den nedre delen av branten samt i nordväst.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Goda förekomster av flera naturvårdsarter, inklusive rödlistade arter, ger ett påtagligt artvärde. Biotopvärdet är också påtagligt, med gott om värdeelement som lodytor, avsatser, skrevor, mossiga block, liksom enstaka gamla träd och måttligt med liggande död ved. Även strukturer som viss dimensions- och åldersspridning och fuktiga miljöer är biotopkvaliteter som bidrar till biotopvärdet.

FIGUR 29 Objekt 20 Bergbrant nedanför Hammarklacken.

FIGUR 30 I branten i objekt 20 finns gott om mossbelupna block.

21 Mosse söder om Hammarklacken

Beskrivning: Glest tallbevuxen mosse med smalt laggkärr och inslag av både ristuve- och mjukmattepartier samt höljor med lösbotten. Tallarna på myren är senväxta, några sannolikt av anmärkningsvärd ålder. Flera stående döda tallar förekommer. En del sumpartad blandskog finns inom objektet, framför allt i östra änden. Hydrologin tycks inte mänskligt påverkad inom själva objektet men vägen i norr och skogsbruk i söder påverkar sannolikt i viss utsträckning. Myren kan ha utgjort en sydostlig del av den närliggande Storflon innan vägen norr om myren anlades. Olika arter av vitmossa dominerar myren. Trådstarr, flaskstarr, tuvull, snip, ljung, odon, rosling, kråkbär, hjortron, tranbär, dvärgbjörk, rundsileshår och storsileshår förekommer allmänt. Längs kanterna förekommer rikligt med fläcknycklar och enstaka spindelblomster. I laggkärret på sydsidan även gott om kärrspira. På en död tall centralt på myren finns flera bålar av varglav[NT]. Garnlav[NT] förekommer i skogen vid östra änden.

Objektet bedömdes hysa högt naturvärde (klass 1) i naturinventeringen som genomfördes år 2010. Det behandlades då tillsammans med bland annat Storflon som ett stort sammanhängande myrobjekt (Vectura 2010).

Natura 2000-naturtyp: 7140 Öppna mossar och kärr

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Ingen storskalig påverkan på hydrologin och viss variation i fuktighet och näringsvärden ger ett visst biotopvärde. Förekomst av enstaka rödlistade och flera typiska arter ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det ett påtagligt naturvärde.

22 Myr söder om Storflon

Beskrivning: Liten, glest trädklädd myr som tidigare var en del av myrkomplexet Storflon. En väg går i den norra kanten och intill den finns ett brett dike som gett tydlig lokal påverkan på hydrologin med fastare mark och yngre björk, gran och tall i kanten. På myren finns senvuxna tallar med inslag av äldre träd, men även yngre tall. I den sydvästra kanten växer senvuxen gran. Myren har välutvecklade tuvor i några delar, delvis uppbyggda av naturvårdsarten rostvitmossa. Myren domineras av fastmattor men även mjukmattor och enstaka vattenfyllda lösbottnar förekommer. Ett dråg går i

FIGUR 31 Objekt 21 Mosse söder om Hammarklacken.

FIGUR 32 Objekt 22 Myr söder om Storflon.

den västra delen och där dominerar trådstarr tillsammans med tuvull, med inslag av arter som flaskstarr, stjärnstarr, klotstarr och blåtåtel. Andra arter som förekommer i fältskiktet är tranbär, ljung, dvärgbjörk, kråkbär, rosling, odon, blodrot, ängsull, samt naturvårdsarterna taggstarr, tuvsäv, vattenklöver, rundsileshår och fläcknycklar som finns i ett stort bestånd i den västra kanten av myren.

Natura 2000-naturtyp: 7140 Öppna mossar och kärr

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Objektet har ett visst artvärde med enstaka naturvårdsarter, typiska arter för naturtypen öppna mossar och kärr. Myren har också ett visst biotopvärde med förekomst av äldre träd och viss variation med vattenfyllda höljor och dråg, men där påverkan från dike och vägdragning sänker värdet något.

23 Gransumpskog söder om Storflon

Beskrivning: Äldre gransumpskog kring en liten bäck som delvis delar upp sig i små kvillområden och delvis går underjordiskt. Botten är dyig. I trädskiktet förekommer gran, gråal och glasbjörk samt enstaka sälg. Närmast myren, i norr, utgörs trädskiktet av gråal i klena dimensioner på socklar men längre söderut, uppför en sluttning, dominerar gran. Enstaka gamla granar förekommer och skogen har viss diameterspridning. Skogen hyser måttligt till rikligt med död ved, främst granlågor men även lågor av björk, i både nyare och mer nedbrutna stadier. På något ställe har flera vindfällen öppnat upp trädskiktet, som i övrigt är slutet och ger en skuggig miljö kring bäcken. I bottenskiktet förekommer bland annat granvitmossa och väggmossa och i fältskiktet finns arter som blåbär, revlummer, stenbär, ängsfräken, midsommarblomster, humleblomster, torta, ormbär samt orkidéerna fläcknycklar, spindelblomster och korallrot. På enstaka granlågor förekommer naturvårdsarterna ullticka[NT], granticka[NT] och vedticka. Garnlav[NT] finns på en del granar och på en död sälg växer lunglav[NT].

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Visst till påtagligt artvärde med enstaka rödlistade arter, främst knutna till gran. Påtagligt biotopvärde med hög luftfuktighet, bitvis ström-

mande vatten, måttligt med död ved i olika nedbrytningsstadier samt enstaka gamla träd. Områdets begränsade areal och kanteffekter från omgivande skogsbruk gör att den sammanvägda bedömningen blir att området har påtagligt naturvärde.

24 Gransumpskog kring bäck nordost om Tovåsen

Beskrivning: Äldre gransumpskog och i partier fuktig granskog kring bäck. I trädskiktet finns förutom gran även glasbjörk samt enstaka sälg och asp. Det finns inslag av äldre granar och gamla sälgar. Hos gran finns viss diameterspridning. Bäcken är av varierande bredd, i väster omkring 30–50 centimeter bred med grusig botten och strömmande vatten. Stenar och död ved förekommer i vattnet. Små nivåskillnader förekommer vilket ger högre strömhastighet i små partier. I öster tycks bäcken delvis vara breddad och rätad och är omkring 1,5 meter bred, fortfarande med grusig och stenig botten. I några delar av objektet har många nya vindfällen av gran skapat luckor i trädskiktet och i en glänta finns rikligt med uppväxande ung gran. Död ved förekommer i måttlig mängd, i vissa delar rikligt (men då mest nya vindfällen). Det handlar främst om lågor av gran och björk i både nyare och senare nedbrytningsstadier. Enstaka stående döda granar förekommer också. Det finns spår av plockhuggning i skogen. I fältskiktet finns arter som majbräken, hultbräken, ekbräken, ängsfräken, midsommarblomster, humleblomster, torta, smörblomma, blåbär, ekorrbär, revlummer och harsyra. Orkidéerna korallrot och spindelblomster finns spridda i objektet. På en granlåga noterades ullticka[NT] och garnlav[NT] finns här och var i skogen. Enstaka sälg och asp med lunglav[NT] och stuplav.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Visst till påtagligt artvärde med enstaka rödlistade arter, där åtminstone garnlav har en livskraftig förekomst. Visst biotopvärde med måttligt med död ved i olika nedbrytningsstadier och en bäck med vatten i varierande strömhastigheter, stenar och död ved i vattnet. Skogen saknar dock gamla träd, utöver enstaka sälgar, och bäcken är delvis uträtad vilket begränsar biotopvärdet.

FIGUR 33 Objekt 23 Gransumpskog söder om Storflon.

FIGUR 34 Objekt 24 Gransumpskog kring bäck nordost om Tovåsen.

25 Barrblandskog i östsluttning på Tovåsen

Beskrivning: Brant sluttning med relativt gles, barrdominerad, ej föryngringsavverkad skog. Spår efter äldre plockhuggning. Inga egentliga lodytor inom objektet men gott om mossklädda block. Skogen består främst av gran i olika ålder, med betydande inslag av medelålders och äldre tall. En del björk och asp förekommer också. Rätt så gott om död ved, både stående och liggande, i olika nedbrytningsstadier och av olika trädslag. Stubbar och högstubbar av tall, vissa med brandspår och vissa med hackspettshål förekommer. På marken dominerar väggmossa, husmossa, blåbär, lingon, kråkbär, ekbräken, linnea och revlummer. Garnlav[NT] är allmän och violettgrå tagellav[NT] hittades på flera platser.

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Skog med god kontinuitet och ganska rik förekomst av olika värdeelement ger ett visst till påtagligt biotopvärde. Förekomst av enstaka rödlistade arter med god livskraft ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det ett påtagligt naturvärde.

26 Barrblandskog på Tovåsen

Beskrivning: Objektet breder ut sig kring Tovåsens högsta punkt och karaktäriseras av en ganska brant nordvästsluttning och frisk mark. Gran är dominerande trädslag, framför allt i sluttningens nedre (nordvästra) delar. Högre upp blir tall ett vanligare inslag. Över hela objektet förekommer också björk, asp och sälg i viss utsträckning. En skoterled passerar genom de högst belägna delarna och i anslutning till den finns en klubbstuga med några mindre uthus och en del öppen örtbevuxen mark. God åldersblandning i skogen, med avsaknad endast av de allra äldsta träden. Plockhuggning har skett historiskt. Färsk liggande död ved är rätt vanligt, murken ved förekommer sparsamt. Enstaka stående döda träd förekommer. Väggmossa, husmossa, kammossa och björnmossa dominerar bottenskiktet. I fältskiktet blåbär, ekorrbär, lingon, ekbräken, revlummer, linnea, vårfryle, skogskovall, ängskovall, skogsstjärna, ljung och gullris. På den öppnare marken kring högsta punkten en del fläcknycklar och två exemplar av nattviol. Spindelblomster anträffades vid objektets norra hörn. Frekvent förekomst av garnlav[NT], violettgrå tagellav[NT] och nästlav. Enstaka träd med lunglav[NT]. Talltita[NT]

FIGUR 35 Objekt 25 Barrblandskog i östsluttning på Tovåsen.

FIGUR 36 Objekt 26 Barrblandskog på Tovåsen.

och lavskrika födosökte i objektet och ett par orrhönor stöttes. Vid ankomst sågs en bivråk flyga förbi på cirka hundra meters höjd strax utanför objektet.

Skogen bedömdes hysa ”naturvärden” (klass två av tre) i naturinventeringen som genomfördes år 2010 (Vectura 2010).

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Förekomst av flerskiktad skog, en viss mängd död ved och indikationer på skoglig kontinuitet ger ett visst biotopvärde. Förekomst av flera rödlistade och enstaka skyddade arter ger påtagligt artvärde. Sammantaget ger det ett påtagligt naturvärde.

27 Medelålders blandskog på Tovåsen

Beskrivning: Frisk blandskog som historiskt varit föryngringsavverkad eller nära inpå föryngringsavverkad för cirka 60 år sedan. Skogen är dock ogallrad och har god variation i trädhöjd och luckighet. Några fuktigare stråk med högre örtvegetation förekommer. Gran och björk dominerar trädskiktet men sälg, asp, tall och gråal förekommer även med flera exemplar. Objektet har gott om död ved relativt omgivande skog, men grova lågor och stående död ved saknas i stort sett. I de tätare delarna av skogen är markvegetationen sparsam, men i övrigt förekommer i bottenskiktet främst husmossa, kammossa, stor björnmossa och kransmossa. Fältskiktet domineras av blåbär, revlummer, ekorrbär, harsyra, ekbräken, gullris, skogskovall, stenbär, ormbär, hultbräken, majbräken, lingon, torta och skogsstjärna. Lunglav[NT] och stuplav noterades på några sälgar och aspar, violettgrå tagellav[NT] på en gran.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Förekomst av liggande död ved, variation i markens fuktighet och variation i skogens luckighet och trädhöjd ger ett visst biotopvärde. Fynd av enstaka rödlistade arter ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det ett påtagligt naturvärde.

FIGUR 37 Objekt 27 Medelålders blandskog på Tovåsen.

28 Blandsumpskog söder om Tovåsen

Beskrivning: Litet bäcklopp som börjar anta en permanent fåra ungefär i objektets norra ände. Skogen är en blandning av björk och gran med visst inslag av sälg och gråal. Gran dominerar i vissa delar och björken i andra. Marken är fuktig till blöt. Hydrologin inom objektet är opåverkad men uppströms finns körskador och i omgivande sluttningar breder omfattande contortaplanteringar ut sig. I norr sker en gradvis övergång till något mer trivial och mänskligt påverkad sumpskog som inte inkluderats i objektet. Skogen i objektet är ung till medelålders med ett fåtal lite äldre granar. En del smalstammig liggande och stående död ved förekommer. Kring bäcken domineras markvegetationen av spärrvitmossa, kransmossa, kammossa, husmossa och högörter som älggräs, torta, majbräken, hultbräken, skogsnäva, skogsfräken, kabbleka och på i alla fall en plats kransrams. På lite avstånd från bäcken även blåbär, lingon, ekbräken, skogskovall, ekorrbär, harsyra och linnea. Revlummer är vanlig och korallrot tämligen allmänt förekommande. Garnlav[NT] förekommer på vissa av granarna.

Skogen bedömdes hysa ”naturvärden” (klass två av tre) i naturinventeringen som genomfördes år 2010 (Vectura 2010). Den var då inkluderad i ett större område som fortsatte norr om detta objekt.

Natura 2000-naturtyp: -

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: En lokalt ganska sällsynt naturtyp med ett litet bäcklopp, ingen tydlig mänsklig påverkan på hydrologin och sannolikt återkommande översilning i samband med snösmältning ger ett visst biotopvärde. Förekomst av enstaka rödlistade och skyddade arter ger ett visst artvärde. Sammantaget ger det ett påtagligt naturvärde.

FIGUR 38 Objekt 28 Blandsumpskog söder om Tovåsen.

29 Äldre granskog i Tovåsens sydsluttning

Beskrivning: Kontinuitetsgranskog med inslag av tall, asp och sälg i brant sydsluttning. Objektet utgör endast en mindre del av en skogslämning som till större delen ligger utanför projektområdet. Det finns rikligt med äldre-gamla träd i ett sent successionsstadium, men även inslag av yngre och medelålders träd. Skogen hyser måttligt med liggande död ved i olika nedbrytningsstadier och flera stående döda träd. Några stubbar och en högstubbe med brandspår längs övre kanten. Några mindre, till stor del moss- och lavbeklädda lodytor. I övrigt frisk mark med mycket mossor, såsom husmossa, väggmossa och kammossa. I fältskiktet dominerar blåbär, lingon, skogskovall, linnea, harsyra, ekorrbär och ekbräken. Revlummer och plattlummer påträffades. Garnlav[NT] är allmän. Fynd gjordes även av violettgrå tagellav[NT], lunglav[NT], kolflarnlav[NT], rosenticka[NT] och ullticka[NT].

Natura 2000-naturtyp: 9010 Taiga

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Kontinuitetsskog i sent successionsstadium med gamla träd, rik förekomst av liggande och stående död ved samt inslag av lodytor ger ett påtagligt biotopvärde. Förekomst av flera rödlistade och enstaka fridlysta arter, varav några bedöms ha en livskraftig population, ger ett påtagligt artvärde. Sammantaget ger det ett högt naturvärde.

FIGUR 39 Objekt 29 Äldre granskog i Tovåsens sydsluttning.

FIGUR 40 Objekt 29 Äldre granskog i Tovåsens sydsluttning.

på uppdrag av